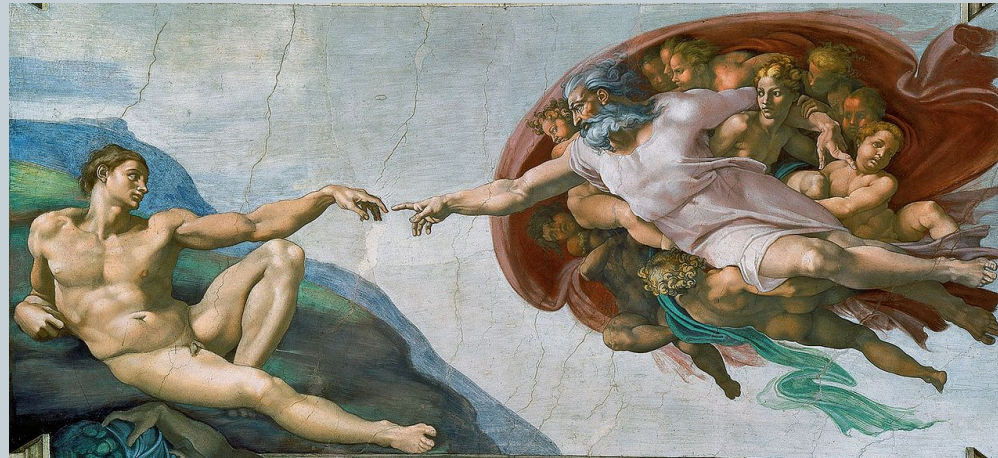

Michelangelo's Sixtijnse Kapel

MASTERCLASS RENAISSANCE
19 SEPTEMBER 2016
STEDELIJK GYMNASIUM SCHIEDAM

Oriëntatie/ voorkennis

- 1 Wat zie je/ herken je? Welke voorstellingen/ figuren?
- 2 Wat weet je al over Michelangelo/ de Sixtijnse kapel?

Michelangelo Buonarotti

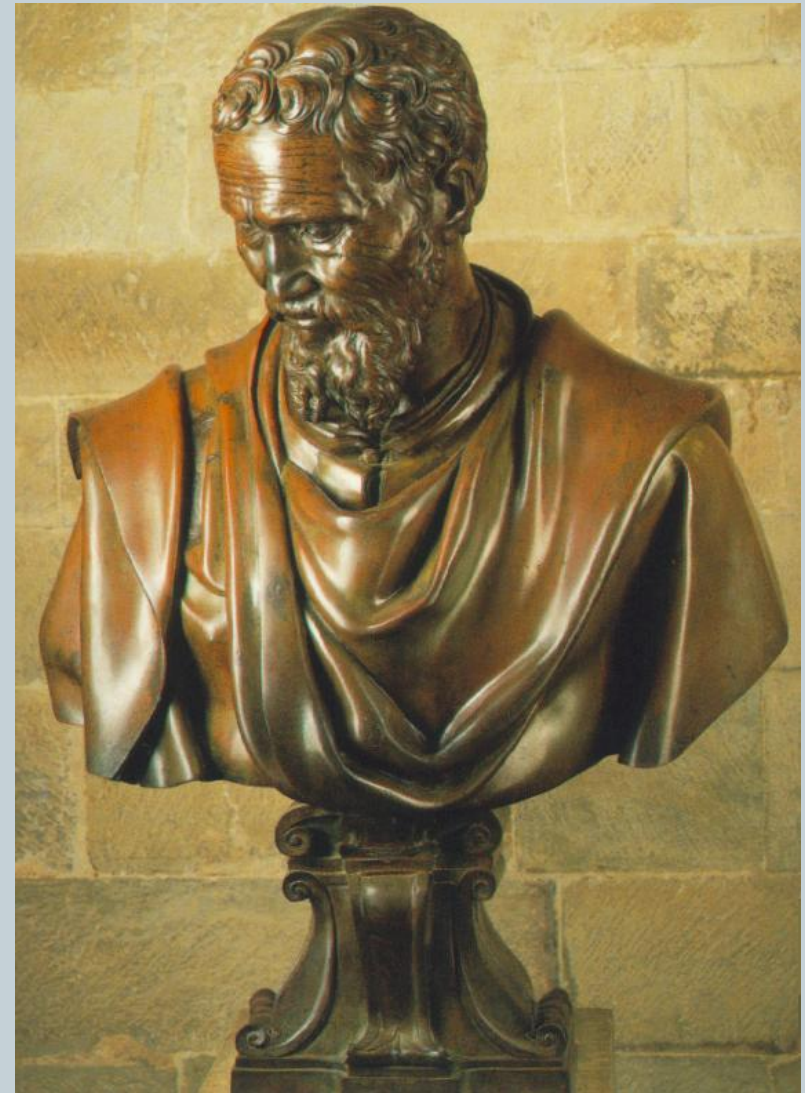
- oriëntatie/voorkennis
- **inleiding: Michelangelo en de Sixtijnse kapel**
- De Adam en Eva cyclus
  - de schepping van Adam
  - de schepping van Eva
  - de zondeval
- Sibyllen en profeten
  - de sibylle van Cumae
  - de profeet Jona

Michelangelo Buonarroti

“een gedrongen, stompneuzige, sjofel geklede, humeurige beeldhouwer uit Florence ”

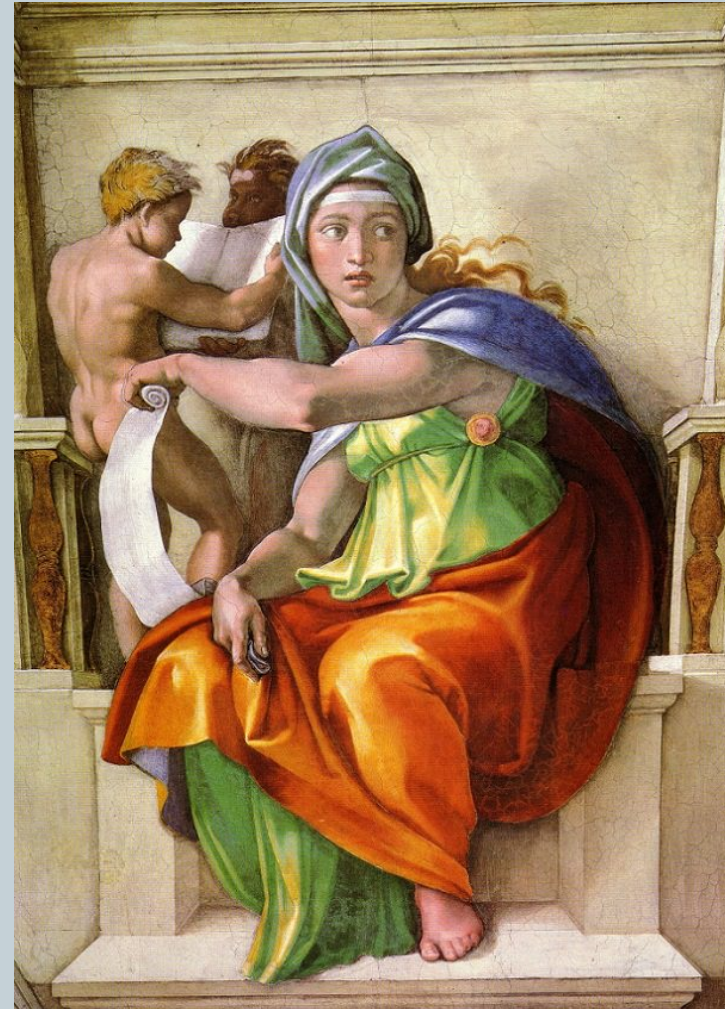
(Ross King)

Michelangelo: beeldhouwer

Michelangelo: schilder

Michelangelo: architect

Michelangelo: dichter

De grootste kunstenaar kan niets verzinnen
dat niet vooraf al in de steen bestaat;
maar als zijn hand niet met zijn geest meegaat,
zal hij het nooit van 't ruwe marmer winnen.

De opdrachtgever: paus Julius II

De profeet Zacharias

De ruimte: de Sixtijnse kapel

De opdracht

Uitdagingen van het plafond:

1. plafond!
2. enorm oppervlak!
3. fresco
4. gewelfd

Inhoud lag deels vast, vorm was vrij.

Michelangelo Buonarroti

- oriëntatie/voorkennis
- inleiding: Michelangelo en de Sixtijnse kapel
- De Adam en Eva cyclus
  - de schepping van Adam
  - de schepping van Eva
  - de zondeval
- Sibyllen en profeten
  - de sibylle van Cumae
  - de profeet Jona

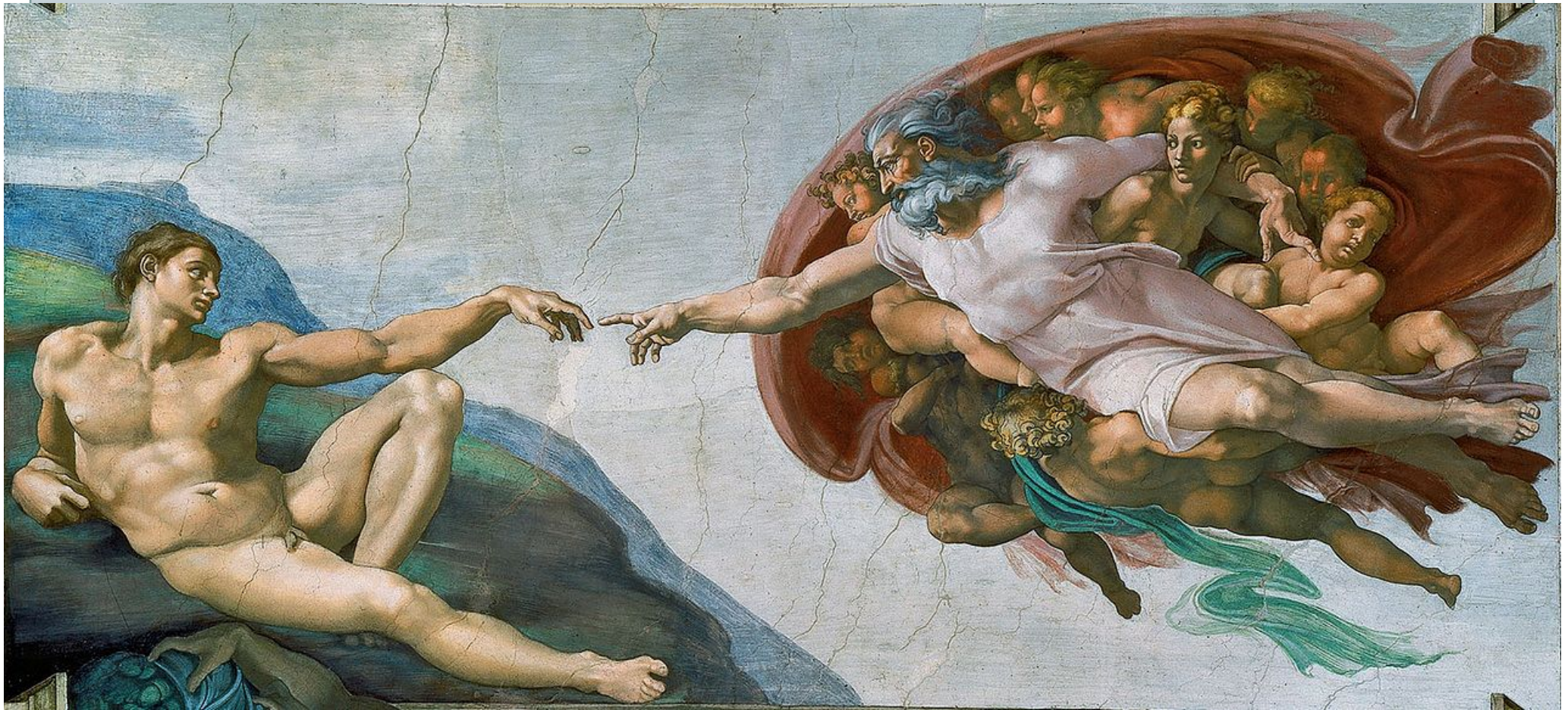
Het scheppingsverhaal

‘God zei: ‘Laten wij mensen maken die ons evenbeeld zijn, die op ons lijken; zij moeten heerschappij voeren over de vissen van de zee en de vogels van de hemel, over het vee, over de hele aarde en over alles wat daarop rondkruipt.’ God schiep de mens als zijn evenbeeld, als evenbeeld van God schiep hij hem, mannelijk en vrouwelijk schiep hij de mensen’. (Genesis 1.26-27)

‘Toen maakte God de Heer de mens. Hij vormde hem uit stof, de aarde, en blies hem levensadem in de neus. Zo werd de mens een levend wezen’ (Gen. 2.7)

Scène 4: Schepping van Adam

Scène 4: Schepping van Adam

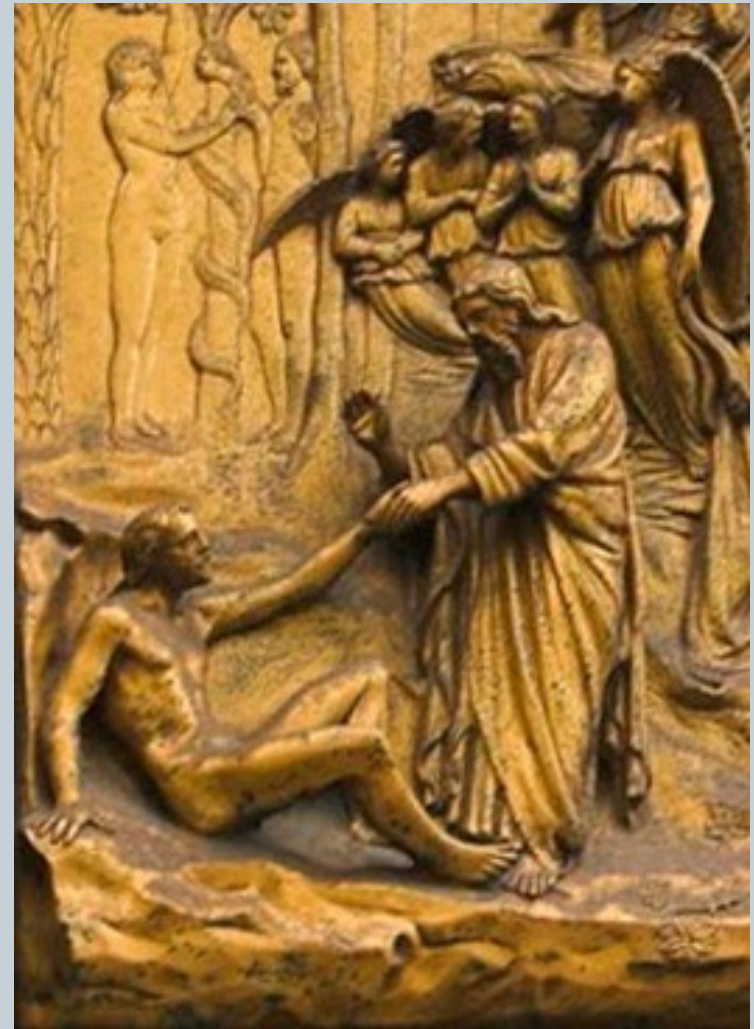
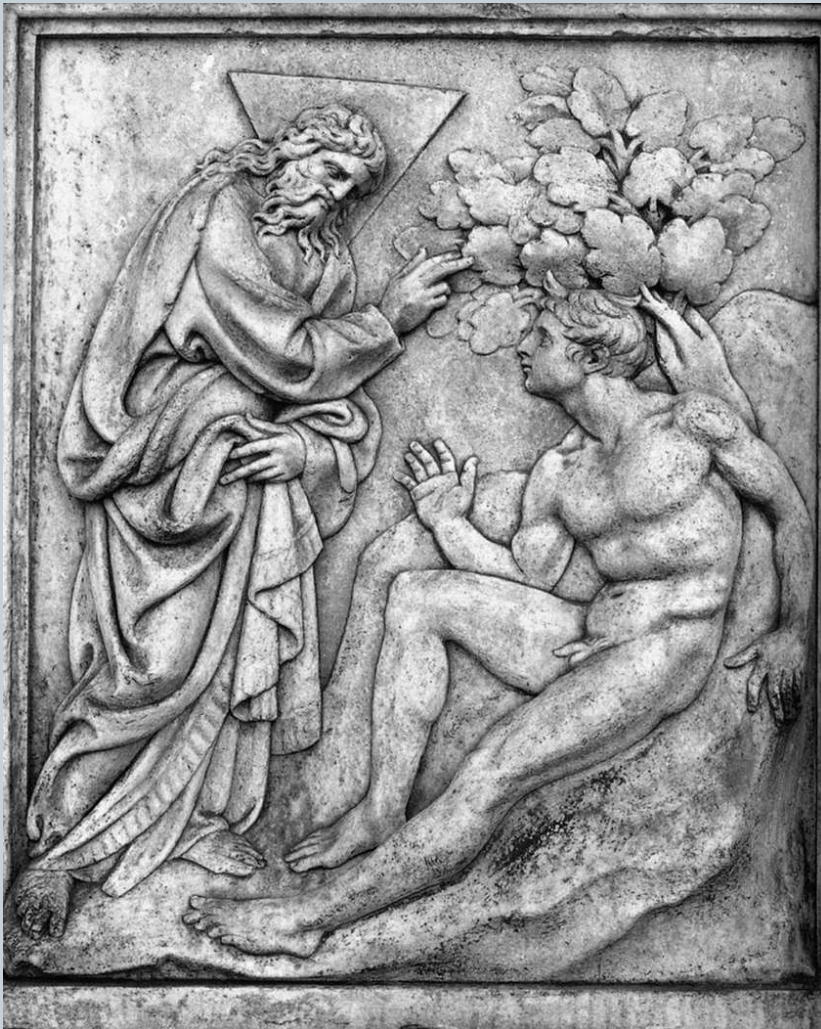
- Vergelijk Michelangelo's fresco *de Schepping van Adam* met drie eerdere uitbeeldingen van dit verhaal.
- Welke ontwikkeling herken je in de weergave van God ?
- Wat valt je op aan M.'s uitbeelding van Adam ?
- In welk opzicht is Michelangelo's weergave van de scheppingsdaad innovatief te noemen ?

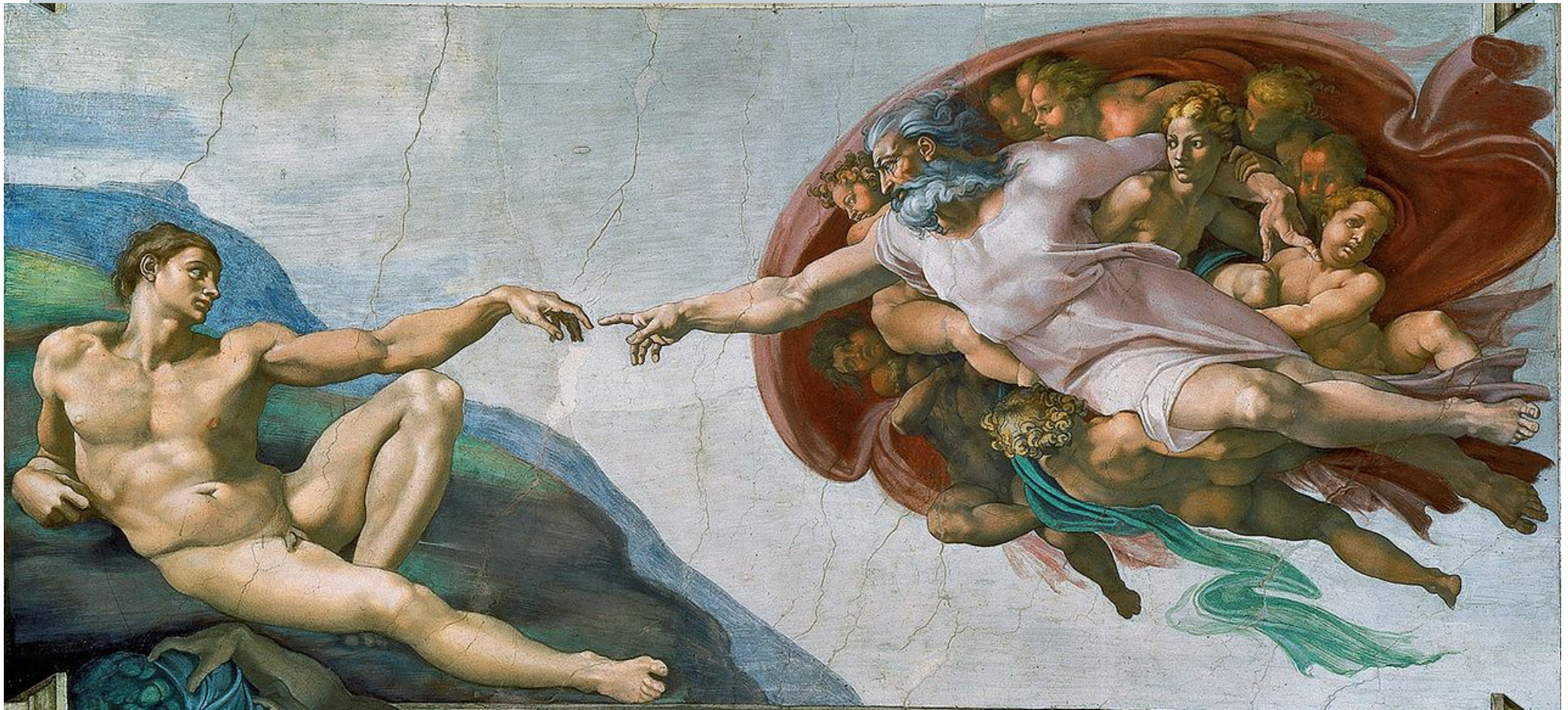
Scène 4: Schepping van Adam

Scène 4: Schepping van Adam

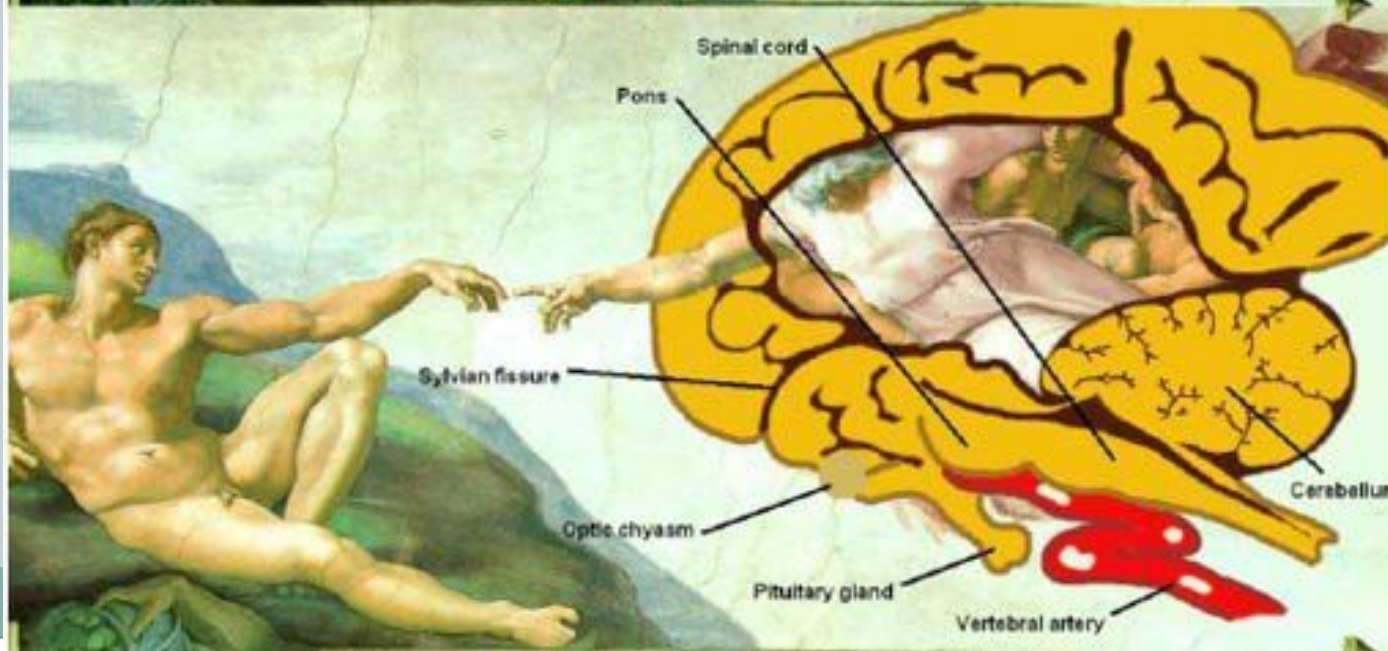
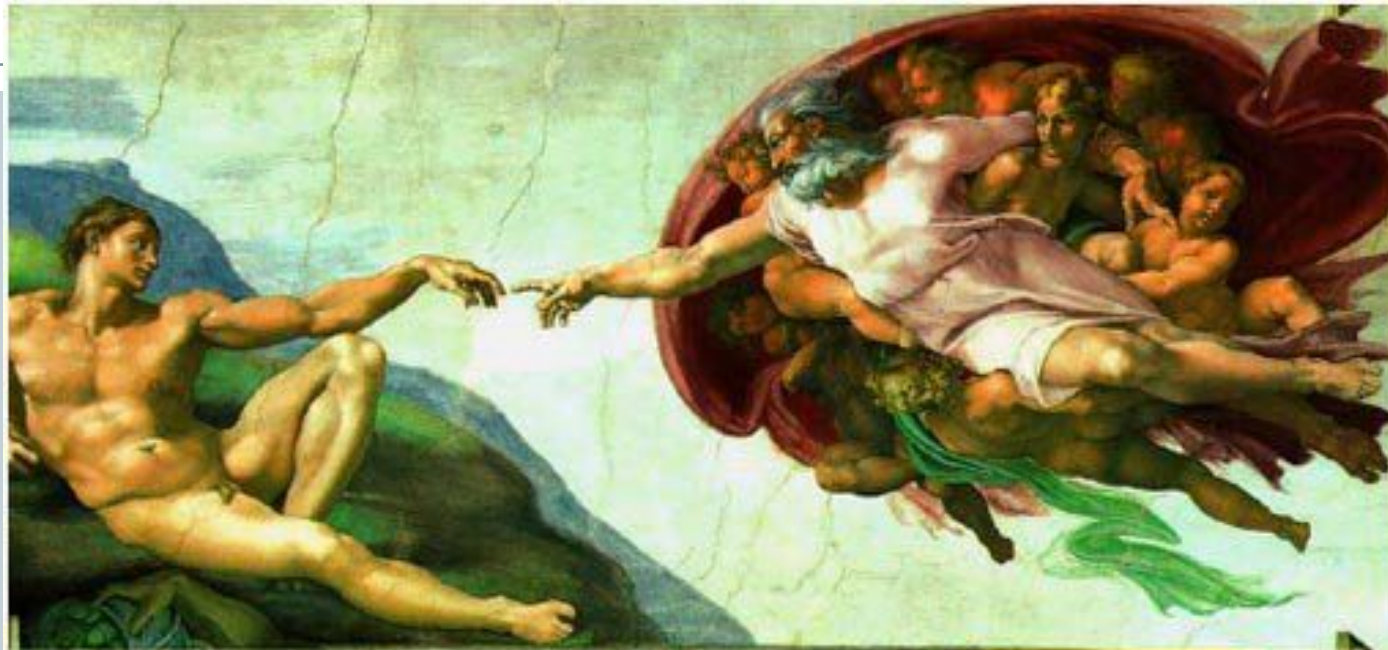
Scène 4: Schepping van Adam

Scène 4: Schepping van Adam

Scène 4: Schepping van Adam

Scène 4: Schepping van Adam

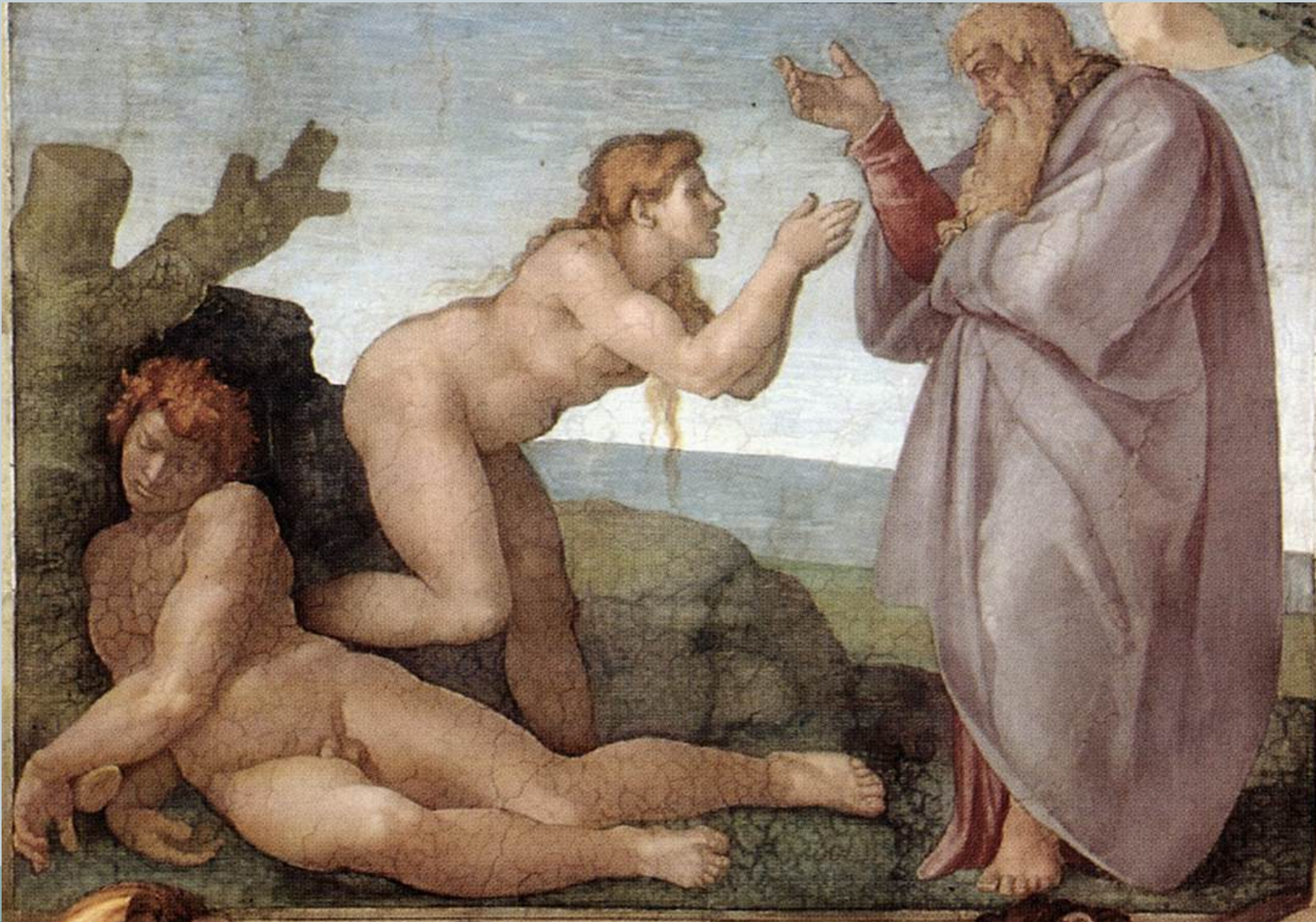

Schepping van de vrouw

‘God, de Heer, dacht: ‘Het is niet goed dat de mens alleen is, Ik zal een helper voor hem maken die bij hem past. (...) Toen liet God, de Heer, de mens in een diepe slaap vallen, en terwijl de mens sliep nam hij een van zijn ribben weg; hij vulde die plaats weer met vlees. Uit de rib die hij bij de mens had weggenomen, bouwde God, de Heer, een vrouw en hij bracht haar bij de mens. Toen riep de mens uit: ‘Eindelijk een gelijk aan mij: mijn eigen gebeente, mijn eigen vlees, een die zal heten: vrouw, een uit een man gebouwd.’ (Gen. 2.18-23)

Scène 5: Schepping van Eva

Scène 6: De zondeval en verdrijving uit het paradijs

De zondeval

‘Van alle in het wild levende dieren die God de Heer gemaakt had was de slang het sluwst. Dit dier vroeg aan de vrouw: ‘Is het waar dat God gezegd heeft dat jullie van geen enkele boom in de tuin mogen eten?’ ‘We mogen de vruchten van alle bomen eten’, antwoordde de vrouw, ‘behalve van die van de boom in het midden van de tuin. God heeft ons verboden van de vruchten van die boom te eten of ze zelfs maar aan te raken; doen we dat toch, dan zullen we sterven.’ ‘Jullie zullen helemaal niet sterven’, zei de slang. ‘Integendeel, God weet dat jullie de ogen zullen opengaan zodra je daarvan eet, dat jullie dan als goden zullen zijn en kennis zullen hebben van goed en kwaad.’

De zondeval

‘De vrouw keek naar de boom. Zijn vruchten zagen er heerlijk uit, ze waren een lust voor het oog, en ze vond het aanlokkelijk dat de boom haar wijsheid zou schenken. Ze plukte een paar vruchten en at ervan. Ze gaf ook wat aan haar man, die bij haar was, en ook hij at ervan. Toen gingen hun beiden de ogen open en merkten ze dat ze naakt waren. Daarom regen ze vijgenbladeren aan elkaar en maakten er lendenschorten van.’ (Gen. 3.1-7)

De verdrijving uit de tuin

‘Toen dacht God, de Heer: Nu is de mens aan ons gelijk geworden, nu heeft hij kennis van goed en kwaad. Nu wil ik voorkomen dat hij ook vruchten van de levensboom plukt, want als hij die zou eten, zou hij eeuwig leven. Daarom stuurde hij de mens weg uit de tuin van Eden om de aarde te gaan bewerken, waaruit hij was genomen. En nadat hij hem had weggejaagd, plaatste hij ten oosten van de tuin van Eden de cherubs en het heen en weer flitsende, vlammeende zwaard. Zij moesten de weg naar de levensboom bewaken.’ (Gen. 3.22-27)

De zondeval: vragen

Vragen:

1. Hoe maakt M. duidelijk dat de zondeval Adam en Eva diepgaand en blijvend heeft veranderd ?
(vergelijk de scène links met de scène rechts)
2. Wat is het belangrijkste verschil tussen Michelangelo's versie en het Bijbelverhaal als het gaat om wie verantwoordelijk is voor wat hier gebeurt ?

Scène 6: De zondeval en verdrijving uit het paradijs

De zondeval: 18 jaar en ouder!

De zondeval is vaak opgevat als het toegeven van de mens aan onzuivere begeerte of seksuele lust. Deze (seksuele) visie op de zondeval wordt door Michelangelo sterk geaccentueerd.

Vragen:

1. Op welke manieren doet Michelangelo dit ?
2. Hoe benadrukt Michelangelo het zonde-element in het verhaal nog meer?

Scène 6: De zondeval en verdrijving uit het paradijs

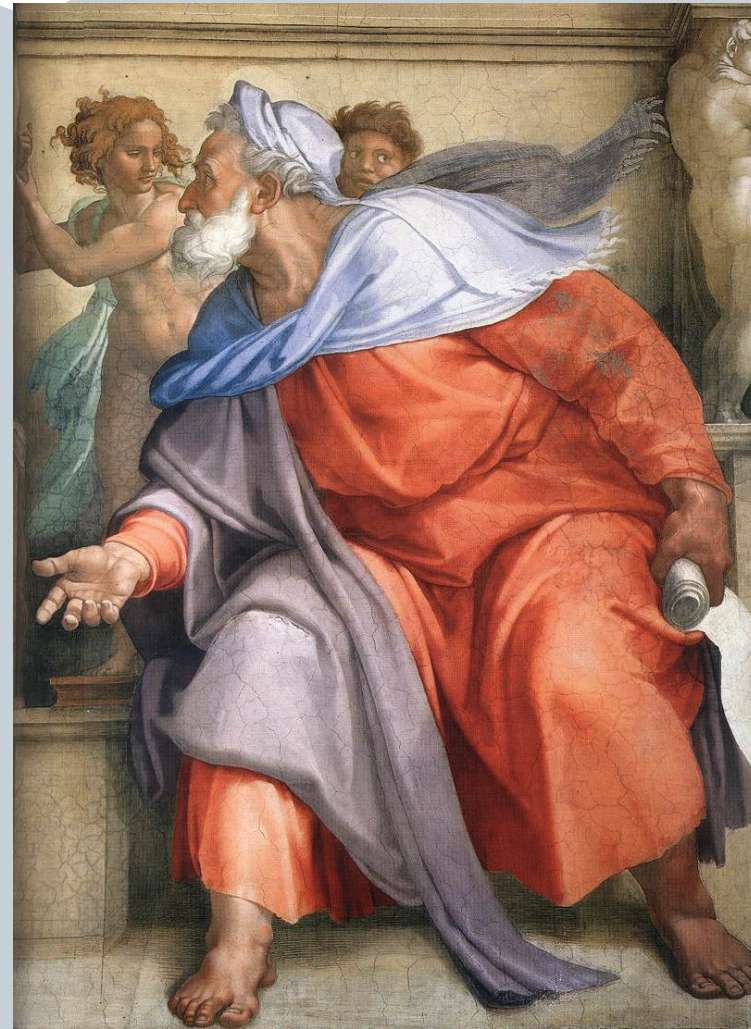

Michelangelo Buonarroti

- oriëntatie/voorkennis
- inleiding: Michelangelo en de Sixtijnse kapel
- De Adam en Eva cyclus
  - de schepping van Adam
  - de schepping van Eva
  - de zondeval
- Profeten en sibyllen
  - de sibylle van Cumae
  - de profeet Jona

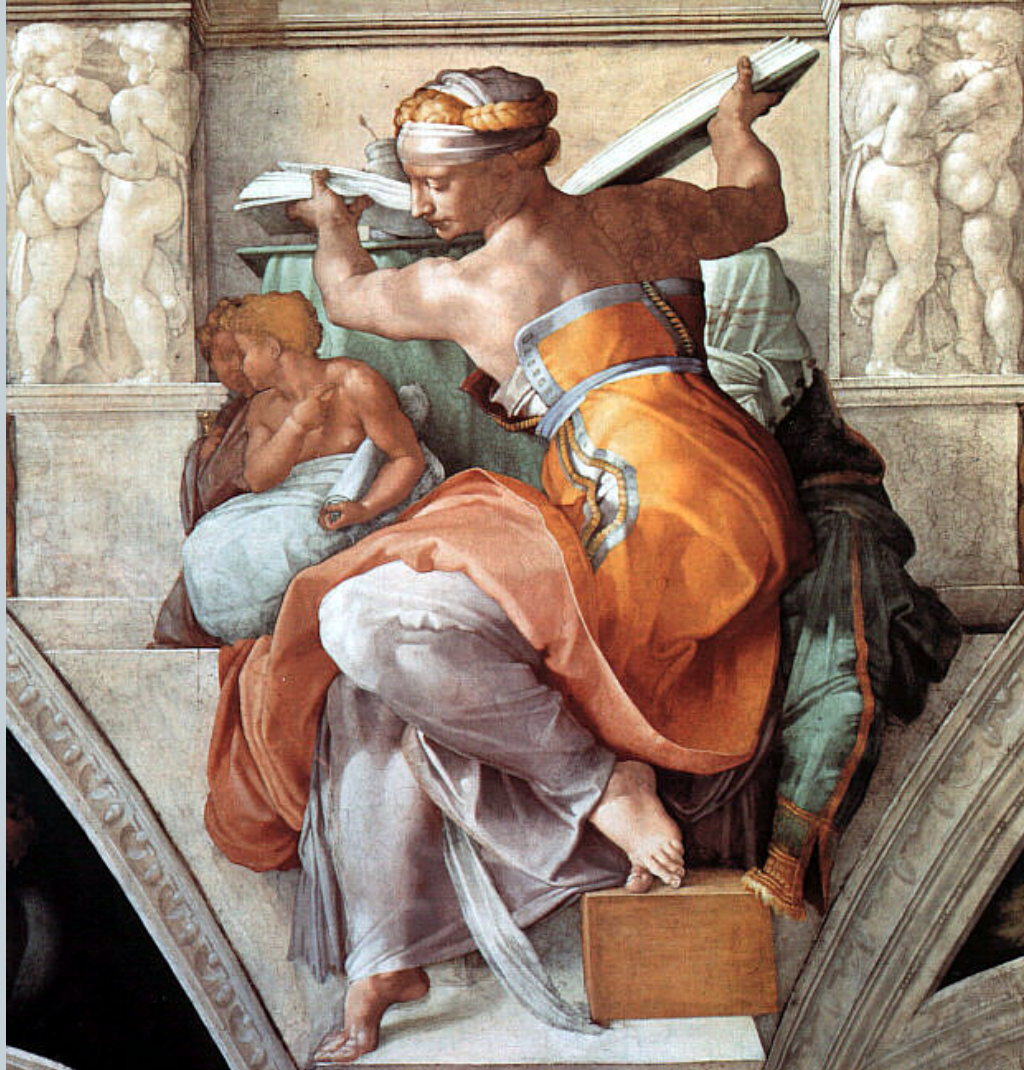
Profeten: Jesaja en Ezechiël

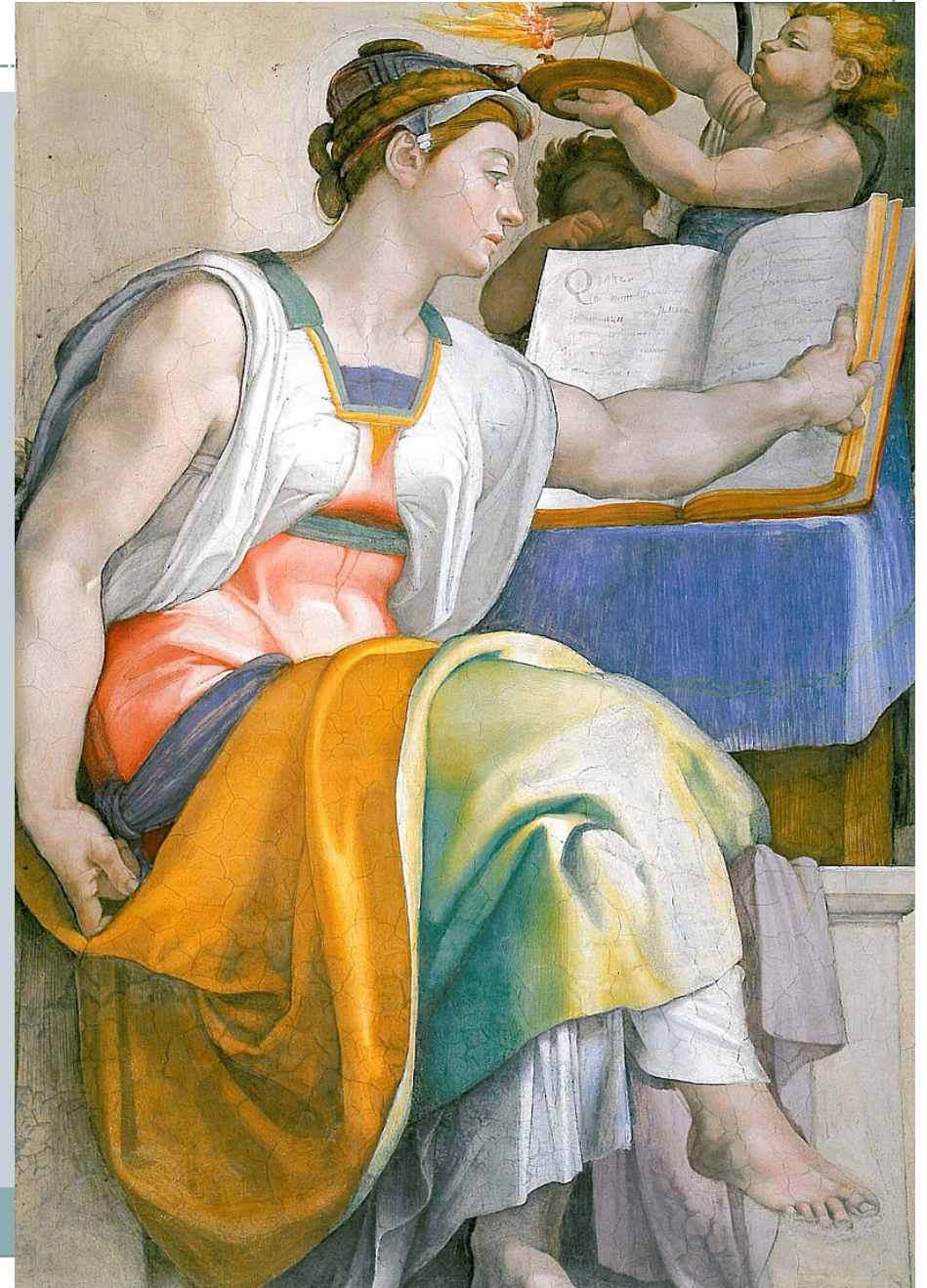
De Delphische sibylle

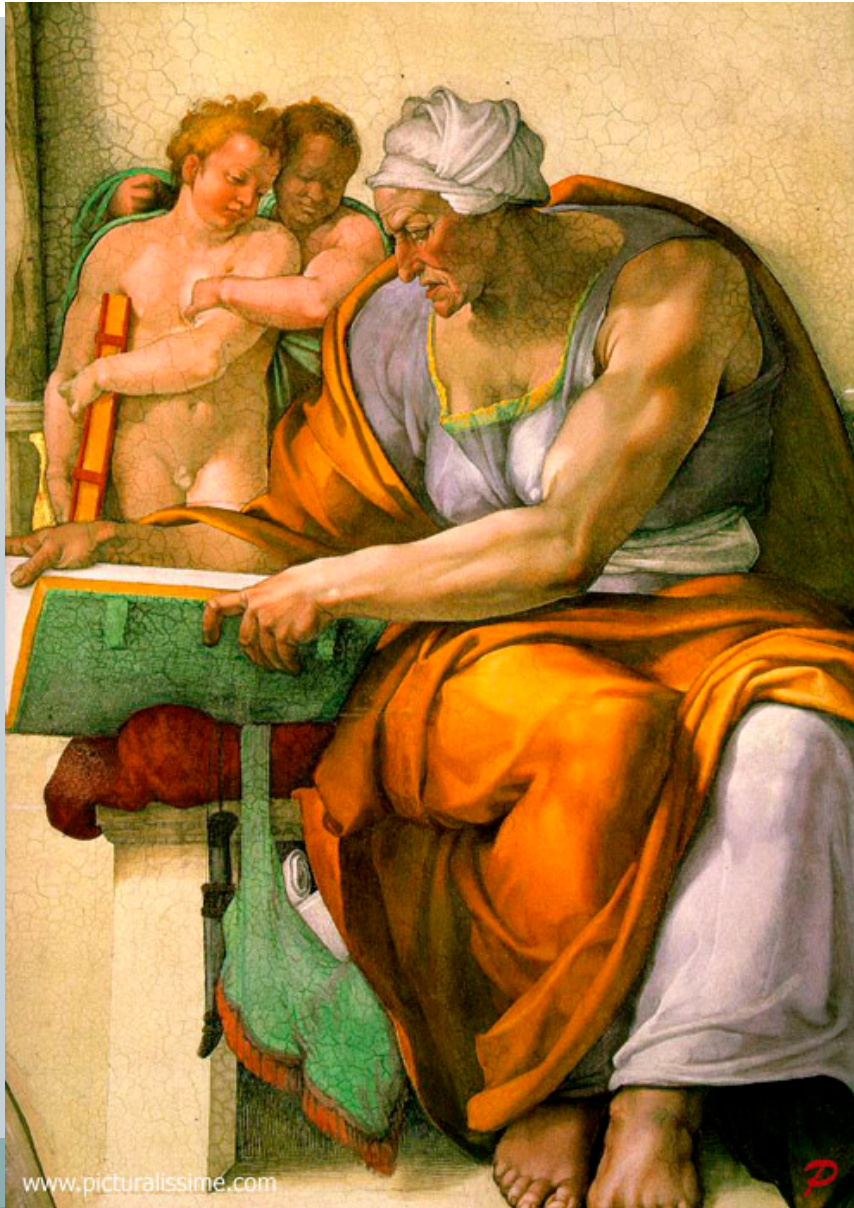
De Lybische sibylle

De Perzische sibylle en de sibylle van Eritrea

De sibylle van Cumae

De sibylle van Cumae

Bron 1 (Lactantius)

1. Welk beeld van de sibylle komt hier naar voren?
2. Komt dit beeld overeen met de uitbeelding van Michelangelo – voor zover je dat kunt zeggen?

Bron 2 (Ovidius)

1. Welke functie heeft de sibylle hier nog meer gekregen, naast het voorspellen van de toekomst?
2. Waar doet haar rol in dit verhaal je aan denken?
3. De sibylle vertelt over haar avontuur met Apollo. Welke elementen uit dit verhaal kunnen we herkennen in Michelangelo's uitbeelding?

Michelangelo Buonarotti

- oriëntatie/voorkennis
- inleiding: Michelangelo en de Sixtijnse kapel
- De Adam en Eva cyclus
  - de schepping van Adam
  - de schepping van Eva
  - de zondeval
- Sibyllen en profeten
  - de sibylle van Cumae
  - de profeet Jona

Jona en de vis

